

evergreen

UZAVŘENÍ
LOMU ČSA

DIVOČINA?
NABETON!

ROZHOVOR
S TISKOVOU
MLUVČÍ

MAGAZÍN Hnutí DUHA, ZIMA 2024

**Hnutí
DUHA**

**JAK VYPADÁ
SPRAVEDLIVÁ
TRANSFORMACE?**

Podpořte Sedmou generaci do příštího ročníku

Předplatné: sedmagenerace.cz/obchod

Milé podporovatelky a milí podporovatelé Hnutí DUHA,

s nastávajícím koncem roku vám chceme přiblížit, čemu jsme se v posledních měsících věnovali. Možná jste zaznamenali ukončení těžby hnědého uhlí v lomu ČSA na Mostecku. Konec těžby přináší mnoho pozitiv – jak pro přírodu, tak samozřejmě pro zdraví místních lidí. Konkrétně lidem z Horního Jiřetína a osady Černice se bezesporu dýchá lehčeji i proto, že se definitivně mohou přestat obávat vystěhování ze svých domovů. Jak jsou na tom pracovníci, kteří přišli uzavřením lomu o místo, a jak vypadá scénář spravedlivé transformace, přibližuje v rozhovoru kolega Jirka Koželouh.

Je možné, že uhelné elektrárny mají před sebou posledních pár let, než je z trhu vytlačí levnější zdroje elektřiny. Nové modelování znovu ukázalo, že pro dodávky elektřiny a tepla to nepředstavuje problém. To se ovšem nehodí do karet uhlobaronům, kteří prosazují různé návrhy na záchranu uhelných elektráren a požadují, aby jejich další provoz stát dotoval na účet spotřebitelů elektřiny. Přečtěte si komentář o moderní energetice.

V roce 2022 přišla vláda ve svém programovém prohlášení s tím, že by ráda vyhlásila národní park Křivoklátsko. Národní parky se u nás vyhláší zákonem o ochraně přírody a krajiny, který obsahuje řadu dalších paragrafů, jež mohou divoké přírodě uškodit. A právě proto jsme na podzim spustili kampaň Divočina nabeton a upozorňujeme na hrozby, které může novela přinést. Eliška Vozníková ve svém článku vysvětluje, co skutečně divočina potřebuje.

Krásné svátky a příjemné čtení vám přeje

Eliška Vozníková

Obsah:	4	AKTUALITY, NOVINKY, UDÁLOSTI Co by vám nemělo uniknout.	16	KDE JSTE NÁS MOHLI VIDĚT Kde všude pomáhali naši dobrovolníci?
	6	UZAVŘENÍ LOMU ČSA Rozhovor s energetickým expertem J. Koželouhem.	18	KAM S NÍM ANEB MÉNĚ ODPADU V „DOBROMYSLICÍCH“ Případová studie od agentury Envirostyl.
	10	NECHEJME PŘÍRODU DÝCHAT Představujeme kampaň Divočina nabeton.	20	ÚSMĚV V TELEFONU NEVIDÍTE, ALE PŘESTO HO VNÍMÁTE Rozhovor s tiskovou mluvčí Evou Pernicovou.
	13	KONEC UHLÍ ZNAMENÁ LEPŠÍ ZDRAVÍ A OCHRANU KLIMATU Zvládne to naše energetika?	22	NA MÍRU Jiný Evergreen a potvrzení o daru.

Hnutí DUHA na Green Deal Summitu 2024

Green Deal je hojně skloňovaným heslem, v dobrém i ve zlém. Stejnomená konference pořádaná Hospodářskými novinami se nesla v atmosféře hledání příležitostí spojených s velkou změnou, kterou je konec éry fosilních paliv. Převažovali lidé z byznysu, ale na této prestižní akci mohlo vystoupit i Hnutí DUHA. Představil jsem tedy náš pohled, v němž zelenou transformaci (dekarbonizaci) považujeme v první řadě za strategický přístup, jak zabránit nedozírným ekonomickým škodám v souvislosti se změnou klimatu. Stejně důležité je zbavit se závislosti na dovážených fosilních palivech, což je prevence ekonomických úderů spojených s růstem ceny těchto surovin, kdy navíc peníze odtékají z Evropské unie a mohou přispívat k porušování lidských práv či ničení přírody.

Kámen úrazu současné klimatické politiky je však nastavení toků peněz. Zatížení jsou totiž všichni, ale motivace funguje jen u těch, kteří mají dost peněz na reakci, tedy na opuštění fosilních paliv. Tito lidé si mohou zateplit dům, nainstalovat solární panely či koupit elektromobil. Ani dostupnost bydlení či veřejné dopravy není stejná všude a pro všechny. Klimatická politika také přichází do nespravedlivého prostředí, neboť lidé s nižšími příjmy jsou například více zatíženi daněmi.

Řešení – která jsem na summitu představil – zahrnují nastavení investičních programů do snižování energetické náročnosti a obnovitelných zdrojů tak, aby nízkopříjmové domácnosti měly speciální podporu a asistenci. Ale nebude to fungovat, pokud se nezlepší dostupnost bydlení, mimo jiné růst počtu obecních bytů a posílení práv nájemníků a nájemnic. Posílit potřebujeme i tradiční veřejné služby, jako je dostupná čistá veřejná doprava. O řešení Hnutí DUHA jen nemluví, ale také je aktivně a úspěšně prosazuje. Příkladem je řada zlepšení v programu Nová zelená úsporám, třeba jeho zpřístupnění chudým rodinám s dětmi.

Tým fundraiserek na mezinárodní konferenci

I letos se podařilo velké části týmu individuálního fundraisingu odjet na mezinárodní fundraisingovou konferenci do Bratislavy. Pět duhových žen se rozeběhlo do přednáškových sálů a zúčastnilo se celodenních lekcí, při nichž ve skupinách spolupracovali kolegové a kolegyně z oboru z celé Evropy, i řady přednášek a workshopů, které si přichystaly kapacity z fundraisingového světa. Jmenujme Svitlanu Pugach, Konstantinu Papadimitriou, Stephena George nebo Marcela Iñarru.

Kolegyně Eliška popisuje jednu z přednášek: „Na konferenci jsem se zúčastnila přednášky, která shrnovala přístup a výsledky vánoční kampaně organizací zaměřených na ochranu zvířat ze tří různých evropských států. Bylo velice zajímavé porovnávat, jak obří dopad měly na výsledky celé kampaně drobné změny v přístupu. Určitě se budeme chtít těmito poznatky inspirovat v naší vánoční kampani – máte se na co těšit!“

Inspirativní hostky Na koberečku

Pokud patříte k těm, kteří rádi poslouchají mluvené slovo, a ještě neznáte náš podcast Na koberečku, je nejvyšší čas se s ním seznámit. Velmi rychle si totiž našel tisíce pravidelných posluchačů a posluchaček, které zpravuje o aktuálních trendech a událostech ve světě ekologie a ochrany krajiny. Snažíme se v něm s pokorou otevírat i vážná a citlivá témata. Na podzim jsme stihli probrat rovnou dvě taková. Prvním bylo přírodní pohřebnictví. Povíдали jsme si o něm s členkou iniciativy Ke kořenům Ivkou Hasovou. Může být obřad posledního rozloučení jiný? Osobitý, jedinečný a třeba i ekologičtější? Pokud je vám takový přístup blízký, velmi doporučujeme poslechnout celou epizodu.

Neméně inspirativní bylo i povídání s kolegyní Martinou Stacho z individuálního fundraisingu, která přiblížila Měsíc dobročinné závěti. Ten odstartoval 13. září (na Mezinárodní den závěti) a probíhal do 13. října. I v tomto díle se tedy mluvilo o smrti. A také o tom, že lze pomáhat za života i po něm.

Přírodní pohřebnictví

Měsíc dobročinné závěti

Magazín Hnutí DUHA,
XXVIII. ročník,
číslo 3/2024.

Vydává:
Hnutí DUHA, Údolní 33,
602 00 Brno, telefon:
545 214 431, e-mail:
pratele@hnutiduha.cz,
www.hnutiduha.cz.

Šéfredaktorka: Magda
Znamenáčková. Redakce:
Jiří Koželouh, Eliška Voz-
níková, Filip Baťa, Martin
Voráč, Zuzana Dynková,
Eva Pernicová, Magda
Znamenáčková.
Korektura: Lucie Krejčí.
Sazba a grafika:
Markéta Jedličková.

Foto: Archiv Hnutí
DUHA, Jana K.
Kudrnová, Eva Pernicová,
Markéta Jedličková,
Milan Mikulka, Filip
Baťa, UNSPLASH,
WIKIMEDIA,
PHOTOSPIN.

Podávání novinových
zásilek povolila Česká
pošta, s. p., OSP
Brno, č.j. P/23623/93
ze dne 25. 10. 1993.
Registrováno u MK ČR
E 12145.

Tištěno na recyklovaném
papíře.

Hnutí DUHA prosazuje
zdravé prostředí pro život,
pestrou přírodu a chytrou
ekonomiku. Dokážeme
rozhýbat politiky a úřady,
jednáme s firmami a po-
máháme domácnostem.
Našich výsledků bychom
nedosáhli bez podpory
tisíců lidí, jako jste vy.

UZAVŘENÍ LOMU ČSA – NADĚJE NEJEN PRO PŘÍRODU

S JIŘÍM KOŽELOUHEM, EXPEMTEM Hnutí DUHA NA ENERGETIKU A ZMĚNU KLIMATU, JSME SI POVÍDALI O TOM, CO ZNAMENÁ UZAVŘENÍ LOMU ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY V HORNÍM JIŘETÍNĚ PRO ČESKOU ENERGETIKU. POTŘEBUJEME JEŠTĚ VŮBEC UHLÍ? A JAK VYPADÁ SCÉNÁŘ Hnutí DUHA PRO SPRAVEDLIVOU UHELNOU TRANSFORMACI? PŘEČTĚTE SI CELÝ ROZHOVOR.

Popiš nám prosím, jak lom Československé armády fungoval před uzavřením. Kdy vznikl a co se v něm těžilo?

Velkolom ČSA na úpatí Krušných hor leží mezi městy Litvínov, Jirkov a Most. Je to obří díra v zemi zabírající plochu dvaceti kilometrů čtverečních a zároveň sedmi zbořených obcí. To vše kvůli těžbě hnědého uhlí, která začala v roce 1901. Dříve se velkolom jmenoval Hedvika a mezi lety 1947 a 1958 F. D. Roosevelt.

Původně se na místě velkolomu nacházelo Komořanské jezero. Ne rybník, ale opravdu přírodní jezero, které však postupně vysychalo a následně bylo v 19. století kompletně vysušeno zásahem člověka.

Významným mezníkem v historii těžby se stal rok 1991, kdy vláda stanovila takzvané územně ekologické limity těžby hnědého uhlí. Čáry na mapě narýsovaly kompromis mezi plány těžařů – za komunistického režimu bylo v plánu vyuhlení severních Čech – a místních lidí a krajiny. Jen na velkolomu ČSA limity zabránily vytěžení bezmála miliardy tun uhlí. Spálení takového množství fosilního paliva by mělo katastrofální dopady na klima i zdraví lidí, ale také by znamenalo zbourání města Horní Jiřetín a osady Černice a přiblížení rypadel těsně k Litvínovu. Právě kvůli stanovení a následnému uhájení limitů těžba nyní končí.

Komu lom patří a kam putovalo vytěžené uhlí?

Velkolom provozuje firma Severní energetická, kterou vlastní kontroverzní podnikatel Pavel Tykač. Firma má pohnutou minulost a je jedním ze symbolů selhání privatizace státního majetku v 90. letech minulého století, kdy byla státu de facto ukradena, protože její manažeři v čele s Antonínem Koláčkem ji koupili za peníze, které si z ní napřed půjčili. Samozřejmě to provedli přes neprůhledný řetězec firem. V této skupině Pavel Tykač

nefiguroval, ale kradené zboží postupně mezi lety 2006 a 2010 koupil. Tím také započal tlak na prolomení územních ekologických limitů, které by otevřelo cestu k pohádkovému bohatství a hororové budoucnosti lidí žijících v okolí lomu. Nestalo se tak díky odporu ekologických organizací – včetně Hnutí DUHA – a místních lidí a v roce 2015 vláda Bohuslava Sobotky limity potvrdila.

Uhlí přesto ještě téměř deset let proudilo zejména do uhelné elektrárny Chvaletice, která stojí na předních místech znečišťovatelů životního prostředí a využívá rozsáhlých výjimek z limitů na ochranu zdraví lidí. Elektrárna leží až u Pardubic, tedy netypicky daleko od místa těžby. Uhlí se sem v minulosti dováželo po Labi, ale již před mnoha lety byly lodě nahrazeny železničními vagony. V roce 2014 elektrárnu koupil od společnosti ČEZ právě majitel lomu Pavel Tykač. Uhlí však využívají i teplárny a domácnosti, ale vzhledem k velkému obsahu síry je vysoce škodlivé.

Jakou roli hraje tento lom v české energetice?

Nyní už žádnou. Elektrárna Chvaletice není pro zachování dodávek elektřiny nezbytná, její výroba tvoří jen malou část vývozu elektřiny z Česka. I v domácnostech a teplárnách se uhlí využívá čím dál méně a zbývající poptávku pokrývá produkce jiných velkolomů, které mají ještě uhlí před limity. Velkolom však nikdy nebyl tak důležitý, aby to vyvážilo škody, které způsobil. Ze závěrů nezávislých studií vyplývá, že potenciál energetických renovací budov v České republice byl v době boje o limity a pokračování těžby dvojnásobný oproti teplu, které by bylo možné vyrobit z uhlí vytěženého v lomu ČSA po prolomení územních limitů těžby.

A co energetická bezpečnost? Nebude nám uhlí z lomu ČSA chybět?

Nebude. Jak jsem již říkal, hlavního konzumenta vytěženého paliva, tedy elektrárnu Chvaletice, nepotřebujeme a další odběratelé našli uhlí jinde nebo už jej přestali využívat. Ani teoretické prolomení limitů – což může vláda klidně udělat na svém nejbližším zasedání – by již těžbu neoživilo. Jednak by se napřed několik let těžila zemina nad uhelným ložiskem (a na to by žádný odběratel nečekal), a jednak by museli těžaři vykoupit domy od lidí žijících v Horním Jiřetíně, které dlouhodobě prodat nechtějí. A vyvlastňování kvůli těžbě (které u nás zavedli poprvé nacisti a poté v něm pokračovali komunisti) bylo z horního zákona vyškrtáno. Mimochodem opět díky práci ekologických organizací a místních politiků.

Co přesně znamená zavřít lom? Plánuje se do budoucna ještě nějaká výroba?

V první řadě budou probíhat sanace zničeného území a pak rekultivace. Firma Severní energetická má však velké plány na vytvoření jezera, instalaci fotovoltaických panelů i zachování části území bez zásahu pro divokou přírodu. Plán to není špatný a dostal i stovky milionů z fondu na spravedlivou transformaci regionu. Moc spravedlivé to však není, protože Pavel Tykač si už vyplatil desítky miliard na dividendách, které směřovaly do mateřské firmy schované v daňovém ráji. A nyní mu na další byznys přispívá stát z peněz určených pro místní lidi a podnikatele. Stát by si také měl napřed ohlídat, aby Tykač dodal všechny dlužné peníze do rekultivačního fondu, v němž stále chybí více než miliarda.

Pojďme se zaměřit také na sociální aspekt. Kolik lidí uzavřením lomu přišlo o práci?

Mělo by být propuštěno 485 lidí. 150 zatím zůstává kvůli zajištění bezpečnosti lomu. Lidé se také uplatní při sanaci a rekultivaci území. Faktem je, že pracovníci povrchové těžby nejsou horníci, ale lidé různých profesí od provozních zámečníků přes

pohybu tímto městem si nejde nevšimnout náborových reklam cílených přímo na lidi propouštěné z velkolomu ČSA. A na Facebooku Dopravního podniku měst Mostu a Litvínova můžete najít video od samotného ředitele, který láká těžební pracovníky na pracovní pozice řidičů či mechaniků.

Zároveň se stát zavázal vyplácet výsluhové příspěvky. A to nad rámec odstupného

Lze provést uhelnou transformaci tak, aby byla skutečně sociálně spravedlivá? Tedy aby na odklon od uhlí nedoplatili lidé?

Určitě to udělat lze. V první řadě u nás v minulosti probíhal útlum hodně pomalu. Rozhodně pomaleji, než bychom si v Hnutí DUHA přáli. To ale zároveň znamená,

elektrikáře až po řidiče. Troufám si říci, že o ně bude zájem jinde.

Jak se k tomu staví stát? Pomáhá jim znovu naskočit na pracovní trh?

Na lokální úrovni se angažují v Komisi životního prostředí města Mostu a při

od původního zaměstnavatele, podpory v nezaměstnanosti či výplaty v novém zaměstnání. Nyní je potřeba na tyto příspěvky uvolnit peníze. Ale to, že vůbec existují, je výsledek práce nejen oborů, ale opět i ekologických organizací, které dlouhodobě prosazují, aby stát lidem propouštěným z fosilního průmyslu pomáhal.

že lidé odcházeli plynule a nacházeli jiná uplatnění. Nyní je hlavně důležité rozvíjet moderní energetiku, stavět nové zdroje, vytvářet energetické služby a aplikovat moderní technologie. Moderní energetika totiž vytvoří více pracovních míst, než kolik jich nabízela ta fosilní. Ale je potřeba, aby byla dostupná, dobře placená a férová. Rekvalifikační programy by mohly

fungovat lépe. Možná bychom na ně měli dávat evropské peníze, místo abychom je posílali těžebním firmám na nové podnikání, jak už jsem zmiňoval výše.

Hraje v tom Hnutí DUHA nějakou roli?

Rozhodně. Máme zodpovědnost prosazovat nejen odklon od uhlí, což se nám

daří, ale také spravedlivou transformaci. Proto třeba razíme, aby výsluhové příspěvky dostávali lidé nejen z těžebních firem, ale i z uhelných elektráren. Aby i oni měli nějakou jistou rezervu při hledání nového uplatnění, ať už v energetice, nebo v úplně jiných oborech.

Co se bude nyní dít s krajinou a okolím lomu?

Nyní musí probíhat sanace území, protože těžba uhlí jej zcela zdevastovala a zanechala velikou ekologickou zátěž. Je důležité, aby toxické látky nepronikaly do přírody. Pak nastoupí rekultivace, protože desítky metrů hluboká a kilometry široká díra nemůže zůstat v této podobě. Teď je stěžejní, aby se to provedlo rozumně a efektivně. Určitě má smysl nechat část území přírodě a sledovat, jak si poradí s novými podmínkami a jaké divy předvede.

Podle mého názoru není vhodné zakazovat tam lidem chodit, ale naopak bych území doplnil turistickými cestami a naučnými tabulemi. Zaplavit část území a opět dát prostor přírodě i rekreaci také dává smysl. A pokud se podaří vyčlenit místo i na nádrž výše v Krušných horách, je nashodě vybudovat přečerpávací elektrárnu, která bude fungovat jako záloha a pojistka. Část území může sloužit pro výrobu elektřiny ze slunce. Proč stavět rozsáhlé fotovoltaické parky na polích, když mohou stát na poničených plochách?

Co znamená uzavření lomu ČSA pro okolní obce?

Pro Horní Jiřetín je to hlavně definitivní tečka za desetiletými hrozbami, že budou místní lidé vystěhováni ze svých domovů. Je potřeba si uvědomit, že řada z nich se stěhovala už několikrát, jak rypadla postupně ukusovala okolní krajinu a s ní i obce. Záchrana města se samozřejmě dala opatrně slavit už od roku 2015, kdy byly potvrzeny limity, ale i samotný provoz blízkého velkolomu způsoboval obtíže. Mnohokrát jsem v Jiřetíně byl a vzdálený, téměř trvalý hluk rypadel či pásových dopravníků nemohl uniknout mému sluchu. Podobně má po starostech i Litvínov a nemusí se už obávat, že někdo vyhloubí díru do země kousek od posledních paneláků. Ale zlepšení životního prostředí pocítí i ostatní obce.

Když to shrneme, jak vypadá scénář Hnutí DUHA pro spravedlivou uhelnou transformaci a jaká je skutečnost? Protíná se to?

Naše představa transformace ekonomiky z uhlí (a dalších fosilních paliv) na efektivně využívané obnovitelné zdroje zatím v České republice naplněna není. Na druhé straně jsme zachránili lidi i krajinu před rozšiřováním dolů a přesvědčili stát, že útlum uhlí je realita. Docela se také daří prosazovat energetické úspory. V roce 2012 jsme vedli úspěšnou kampaň za investování emisních povolenek do zateplování domů a vznikla z toho Nová zelená úsporám.

Rozvoj obnovitelných zdrojů je stále poněkud zabrzděn. Po letech sice roste fotovoltaika, ale větrné elektrárny, které potřebujeme ještě více, zatím moc ne. Na vině jsou příliš dlouhé povolovací procesy, ale také přetrvávající předsudky. Potřebujeme, aby politici jasně říkali, že potřebujeme obnovitelné zdroje a že je to cesta k cenově dostupné elektřině. Protože nic jiného nemáme. Nové jaderné reaktory jsou spíše pohádka, přinejlepším hudba daleké budoucnosti, za kterou si navíc připlatíme my, naše děti i vnoučata.

Stále bohužel není nastaven princip spravedlnosti v nákladech na transformaci (které platí všichni) a přínosech (jež se týkají jen někoho). Vezměme si znovu již zmíněnou Novou zelenou úsporám. Jedná se o skvělý program. Jenže dlouhá léta byl nastaven tak, že dotace čerpali jen lidé s vlastním domem a úsporami. Přitom více potřebují pomoci lidé s bytem ve starším domě. Těm se nyní podpora již dostává – opět i díky práci Hnutí DUHA. A úplně nejvíce potřebují zateplit obydlí lidé chudí a žijící v nájmu. Ale pro ty program na energetické úspory není. Tohle je potřeba změnit, jinak transformace neuspěje. Sice jsme vyhráli boj s uhelnými velkolomy, ale pokud následná změna nebude probíhat spravedlivě, mohli bychom prohrát daleko více.

NECHEJME PŘÍRODU DÝCHAT

Podle informací z národních parků to vypadá, že příroda nejlépe ví, co a jak, když dostane prostor a příležitost. V odborných kruzích se tomu říká podpora ochrany samovolných procesů. V rámci celoevropsky přijaté koncepce ochrany biodiverzity jde o velmi významný aspekt, především s ohledem na aktuálně probíhající dynamické procesy, které souvisejí jak s důsledky klimatické změny, tak s významnými socioekonomickými změnami a posunem ve využívání evropské krajiny.

Místa bez lidských hospodářských zásahů mají zásadní význam například pro ptáky vázané na pralesní formace lesa, druhy hmyzu, které si libují v mrtvém

**„LESY NA ŠUMAVĚ SE BEZ LIDSKÉ PÉČE OBEJDOU. POTVRZUJE TO DLOUHODOBÝ MONITORING BEZZÁSAHOVÝCH ÚZEMÍ.“
(SPRÁVA NP A CHKO ŠUMAVA)**

dřevě, houby, a především pro půdní organismy, jejichž početnost i rozmanitost mnohonásobně převyšuje nadzemní části ekosystémů. Průzkum vzorků půdy odebraných v šumavských pralesovitých zbytecích zjistil padesát dosud nepopsaných druhů půdních živočichů, kteří se v okolních, člověkem ovlivněných porostech nevyskytovaly.

Velké oblasti přírody přímo neovlivňované člověkem jsou jedinými místy, kde může dále probíhat evoluce. Podstatný je také jejich další aspekt – fungují jako srovnávací vzorky s hospodářskou krajinou. Informace zde získané jsou klíčové pro správné nastavení způsobů hospodaření

v ostatní krajině a v neposlední řadě jsou významné i pro propojení krajiny (jež je pro některé druhy nezbytné).

Ostrovy divočiny představují jednu z mála příležitostí, jak v České republice na větších plochách obnovit přírodní dynamiku řek a potoků. Projektů obnovy přirozených říčních niv patrně bude přibývat. Mají totiž silný motiv: ochranu před záplavami. Pomáhají vytvořit plochy, kam se může bezpečně rozlít voda, a tím ochránit města a obce po proudu. Také v období sucha jsou tato území velmi významná, protože zpomalují odtok vody z krajiny nebo zlepšují místní mikroklima. To jsou významné přínosy nejen pro obyvatelstvo, ale také pro ochranu biodiverzity, neboť zde vznikají místa přežití pro řadu druhů.

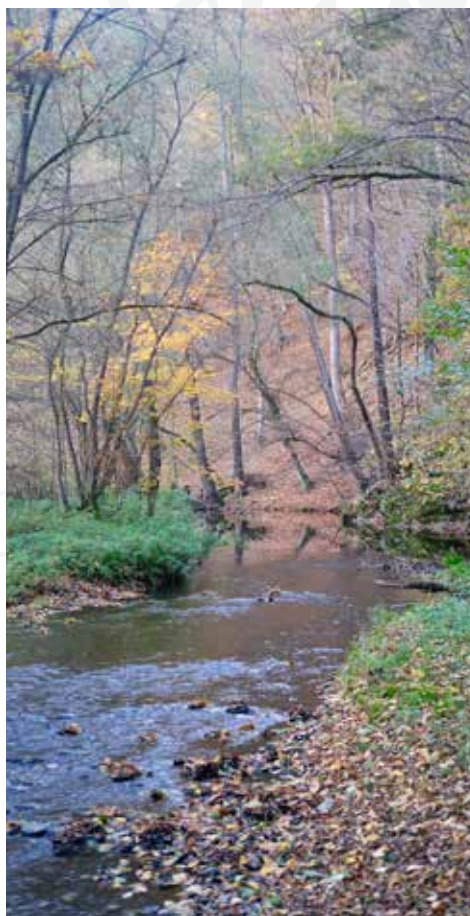
Kde hledat velké plochy? Co třeba národní parky?

V České republice máme čtyři národní parky: České Švýcarsko, Krkonoše, Podyjí a Šumavu. Na pátý čekáme více než dvacet let. Když vláda ve svém programovém prohlášení v roce 2022 přišla s tím, že by ráda vyhlásila národní park Křivoklátsko, zdálo se, že cesta (politická) je volná. Blíží se závěr roku 2024 a vládě zbývá do konce volebního období ani ne rok. A NP Křivoklátsko stále nikde.

Podle vědeckých kruhů – například z Akademie věd – se diskuze o vyhlášení NP Křivoklátsko vede po mnoho desetiletí. Intenzivně pak od roku 2008, kdy mělo podporu většiny obcí v regionu a Středočeského kraje. První návrh na vyhlášení národního parku byl ale přednesen již v roce 1979.

Většina lesních ekosystémů je přirozená nebo málo ovlivněná člověkem. I přes dlouhodobý lidský vliv je zde vysoký podíl přirozených lesů. Lesy mají schopnost rychle se vrátit k přirozenému stavu, a proto by vyhlášení parku zajistilo trvalou ochranu přírodních ekosystémů. Když si v roce 2016 Hnutí DUHA nechalo zpracovat odbornou analýzu na stanovení

„RYCHLE SE OBNOVUJÍCÍ
LES UKAZUJE SKUTEČNOU
SÍLU PŘÍRODNÍCH PROCESŮ.
SOUČASNĚ VŠAK NAŠÍ
PRIORITOU ZŮSTÁVÁ
PŘEDCHÁZENÍ POŽÁRŮM,
KTERÉ PŘEDSTAVUJÍ PRO
ČLOVĚKA HROZBU,“ ŘÍKÁ PETR
KŘÍŽ, ŘEDITEL SPRÁVY NP
ČESKÉ ŠVÝCARSKO.

území s dostatečně zachovalými lesními přírodními stanovišti pro možné budoucí ponechání samovolnému vývoji, Křivoklátsko se v ní samozřejmě objevilo.

To, že si příroda na Křivoklátsku zaslouží ochranu a péči, je jasné početným skupinám (lesníkům, ochráncům přírody, místním lidem) již dlouho. Právě proto je tato oblast opatřena různými oficiálními označeními, která zdůrazňují její unikátní hodnotu – například biosférická rezervace UNESCO, lesnický park, chráněná krajinná oblast (CHKO) a Natura 2000. Národní park je navržen na šestnácti procentech rozlohy současné CHKO Křivoklátsko. Ochrana přírody by se na tomto území zaměřila na přirozené procesy a zachování biodiverzity, což by vedlo k efektivnější ochraně, jakou poskytuje současná rezervace. Rozloha národních parků v České republice by tím vzrostla z 1,51 % na 1,65 %. Zajímavostí je, že většina majetku, která by do nově spravovaného národního parku „spadla“, patří státu, a tudíž by se namísto péče od Lesů České republiky dostalo lesům péče od Správy NP Křivoklátsko.

Ministerstvo životního prostředí je od oznámení svého záměru vyhlásit národní park Křivoklátsko pod palbou otázek a pochybností. Budeme moci chodit na houby? Bude možné pokácet strom na zahrádě? Budeme moci sbírat dříví na otop? Budou nám zasahovat do toho, jak má vypadat střecha? Na území parku nemá být žádné zastavěné území obce. Ministerstvo tak vychází vstříc především místním samosprávám, které mají obavu ze svého rozvoje. Zároveň je ale národní park nebude omezovat v jejich možnostech využívat dané území podle stávajících územních plánů a jiných regulativů. V přilehlých obcích proběhla řada setkání s občany, ministerstvo spustilo internetové stránky s informacemi a propojuje vzájemně občany, aby spolu o parku mluvili. Příkladem je projekt Naše Křivoklátsko (www.nase-krivoklatsko.cz).

Jak se „dělá“ národní park

Aby bylo možné vyhlásit nový národní park, je nutné projít legislativním kolečkem: návrh, mezirezortní připomínkové řízení, schválení návrhu vládou, Poslanecká sněmovna, Senát a nakonec podpis prezidenta. Národní parky se v České republice vyhláší zákonem o ochraně přírody a krajiny. Celý legislativní proces je tedy navázán na tento zákon, který obsahuje i řadu dalších paragrafů, jež se mohou měnit – jak k lepšímu, tak k horšímu. A právě toho horšího se v Hnutí DUHA obáváme.

V roce 2017 se nám do stejného zákona o ochraně přírody a krajiny podařilo ukotvit, že významná část každého národního parku je ponechána samovolnému vývoji, tedy divočině. Společně s desítkami organizací a desítkami tisíc lidí, kteří se zapojili do naší výzvy za ochranu národních parků, se nám podařilo zabránit tomu, aby se klenoty naší přírody staly jen dalšími místy pro developerské projekty. Tentokrát máme navíc obavu, že se k developerským projektům a podpoře neudržitelného, průmyslového turismu přidají i devastující protipožární opatření.

Možná se ptáte, co můžeme mít proti ochraně před požáry. Pojďme se detailněji podívat na konkrétní zásahy do nejcennější přírody u nás. Už samotné rozparcelování souvislých lesů o rozloze nad padesát hektarů ohraničené třemi metry širokými pásy bezlesí je drastický zásah do fungování lesních ekosystémů. K tomu připočtete odvážení suchého a tlejícího dřeva do vzdálenosti třiceti metrů na obě strany od cest a zakrytí lesní půdy nepropustnými vrstvami asfaltu. Nyní pojem „protipožární opatření“ získává tíživější dimenzi.

Skupin, které budou chtít využít otevření zákona o ochraně přírody a krajiny k oslabení ochrany divoké přírody, bude jistě mnoho. A my jsme na to připraveni. Zapojte se i vy do obrany národních parků a podpořte vyhlášení nového národního parku v kampani Hnutí DUHA Divočina nabeton: www.divocinanabeton.cz.

KAM NA VÝLET

Křivoklátsko: Týřov

Národní přírodní rezervace Týřov dostala své jméno podle romantické zříceniny středověkého hradu, kolem které se stáčí Oupořský potok. Hluboké údolí se vine od řeky Berounky a rozvětňuje se do postranních roklí se skalnatými srázy, mírnějšími svahy i skalními výstupy. Údolí potoků jsou chladná a vlhká, kdežto svahy a temena kopců zase teplejší a sušší. V nejvyšších partiích se nacházejí tzv. pleše – území bezlesí s roztroušenými zakrslými duby. Slunce dokáže půdu pleší rozehřát i nad 50 °C. Panují zde ideální podmínky pro chlupaté koniklece luční.

Na dně údolí pod Týřovem najdeme rostliny a živočichy, kteří vyhledávají studené a vlhké prostředí, zatímco ve vrcholových partiích se nacházejí suché skalní stepi. Právě tyto mimořádné odlišnosti jednotlivých partií činí z Týřova chráněné území. Na svazích rezervace roste až 400 silně ohrožených tisíc červených. Kromě nasládlých červených míšků – oblíbené pochutiny ptáků – je celý strom smrtelně jedovatý a má velmi kvalitní a krásné dřevo.

Oupořský potok je domovem našeho původního, kriticky ohroženého raka kamenáče. Zahlédnout jej můžeme především v horních úsecích meandrujících řek a potoků s kameňitým či štěrkovitým dnem. Nejraději se ukrývá pod kameny v klidných částech toků.

Do národní přírodní rezervace Týřov se chodí nejčastěji po stezce ze Skryjí. Stezka se vine příkrou strání při řece Berounce a občas se vyšplhá velmi vysoko až do míst, odkud se otevírají krásné výhledy na klidně plynoucí řeku. Krása a rozmanitost Křivoklátska vynikají zejména na podzim, kdy se les zbarvuje mnoha odstíny.

**KONEC UHLÍ
ZNAMENÁ LEPŠÍ
ZDRAVÍ A OCHRANU
KLIMATU.
ZVLÁDNE TO NAŠE
ENERGETIKA?**

UHLÍ – ZEJMÉNA HNĚDÉ Z POVRCHOVÝCH VELKOLOMŮ – JE TRADIČNÍ ZDROJ ELEKTŘINY A TEPLA V ČESKÉ REPUBLICE. ZÁROVEŇ JE TO PŘEDNÍ ZDROJ EMISÍ SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ, KTERÉ JSOU HLAVNÍ PŘÍČINOU GLOBÁLNÍ ZMĚNY KLIMATU. TA NÁM PŘINÁŠÍ VLNY VEDER, DLOUHÁ SUCHA I MASIVNÍ POVODNĚ.

Spalování uhlí ale produkuje také škálu dalších toxických a zdraví škodlivých látek. Ne nadarmo se říká, že spalovat hnědé uhlí je jako pálit periodickou tabulku prvků. Jednak se tím ničí cenná surovina pro chemický průmysl a zároveň se vypouští do ovzduší jedovaté plyny, těžké kovy či škodlivý mikroskopický prach. Některé škodliviny škodí hned, jiné se hromadí v přírodě i v našich organismech a škodí trvale, například rtuť. Spalování uhlí je zdaleka největším zdrojem této toxické látky, která se hromadí v prostředí i v lidském těle a zpomaluje vývoj mozku a nervové soustavy u dětí. Rozsah problému ilustruje skutečnost, že Česko se vyskytuje v první desítku znečišťovatelů Baltu toxickou rtuť! Z desítky znečišťovatelů jsme jediným státem, který u Baltu ani u sousedního Severního moře přímo neleží.

Nyní se zdá, že letité problémy se spalováním uhlí by mohly brzy skončit. Hnutí DUHA o to dlouho usilovalo. Vláda například díky našim kampaním slíbila ukončení doby uhelné do roku 2033. Současné dění směřuje k rychlejšímu vývoji. V případě růstu ceny emisních povolenek budou uhelné elektrárny vytlačeny z trhu během pár let levnějšími zdroji. Česko přestane vyvážet přebytek elektřiny, a naopak bude dovážet levnější proud z okolních států. Bezpečnost dodávek tedy nebude nijak ohrožena. Naopak, uhelná elektřina z tepláren bude potřebná, dokud nedojde k dokončení transformace systémů centrálního zásobování teplem kolem roku 2030. To je reálný scénář, neboť v okolních státech se rychle rozvíjejí nové zdroje elektřiny, například větrné elektrárny v Německu nebo v Polsku. Podrobně to propočítala studie organizace Fakta

o klimatu, kterou si lze stáhnout na webových stránkách www.faktaoklimatu.cz.

Výsledky studie jsou v souladu s dřívějším tvrzením bývalého ministra průmyslu a obchodu Jozefa Síkely, který představil superkritický scénář vývoje energetiky zahrnující kombinaci několika velmi nepravděpodobných událostí: například rychlé ukončení provozu všech uhelných elektráren do roku 2027, omezení výroby elektřiny z jiných zdrojů či pomalejší rozvoj výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. „I v tomto extrémním scénáři analýzy potvrdily, že bezpečnost dodávek elektřiny a tepla zůstane zachována. Realistický scénář, který vzešel z našich jednání s provozovateli uhelných zdrojů, počítá spíše s postupným útlumem uhelných zdrojů do roku 2030...“, uvedl ministr Síkela. „Naše analýzy potvrzují, že dostupnost elektřiny na okolních trzích zůstane dostatečná pro dovoz do Česka i v případě kritických scénářů. V rámci těchto analýz vycházíme z vlastních modelů a dále z dat, která poskytují provozovatelé přenosových soustav v jednotlivých členských státech EU,“ doplnil k tomu předseda představenstva společnosti ČEPS – tedy státní firmy zajišťující fungování elektrizační soustavy – Martin Durčák.

Na dotování uhelných elektráren bychom doplatili všichni

Přestože konec uhlí by byl obrovským ekologickým krokem kupředu (a lze ho zvládnout), politici se bojí. Jsou pod tlakem majitelů uhelných firem, kteří prosazují různé návrhy na záchranu uhelných elektráren tak, aby jejich další

provoz stát dotoval na účet spotřebitelů elektřiny. Hlavním propagátorem těchto návrhů je miliardář Pavel Tykač, který avizoval brzké odstavení svých uhelných elektráren Počerady a Chvaletice. Podpora elektráren by byla teoreticky možná jen na základě naléhavé potřeby a ve veřejném zájmu. Taková situace však s vypnutím zmíněných elektráren zcela jistě nenastane. Česko je stále významným vývozcem elektřiny a Počerady s Chvaleticemi tvoří jen část exportu. Data evropských provozovatelů přenosových elektroenergetických soustav ukazují, že výkon zmíněných elektráren je na úrovni každé jednotlivé hodiny reálně nahraditelný stávajícími kapacitami jiných říditelných zdrojů

na našem území. V praxi samozřejmě může nastoupit i dovoz, pokud v okolí bude k dispozici levnější elektřina.

Odstavení elektráren neohrozí ani dodávky tepla. Díky redukci spalování uhlí a jeho nahrazování výrobou z emisně méně intenzivních zdrojů by naopak došlo ke snížení emisí skleníkových plynů o více než šest milionů tun ročně. Pro srovnání je to přibližně stejné, jako kdyby přestala jezdit všechna naftová osobní auta na českých silnicích. Vzhledem k postupující klimatické krizi je tedy naléhavá potřeba a veřejný zájem naopak nedotovat uhelné elektrárny a nahrazovat je levnější elektřinou, zejména z obnovitelných zdrojů a v době jejich nedostatku z plynu.

Je možné, že uhelné elektrárny mají před sebou posledních pár let, než je z trhu vytlačí levnější zdroje elektřiny. Zmíněná studie ukázala, že pro dodávky elektřiny to není problém. Místo zachraňování zastaralých provozů a dotování z peněz nás všech by se tedy politici a političky měli soustředit na zrychlení rozvoje obnovitelných zdrojů, akumulace a chytrého řízení spotřeby. Velice zásadní je rozvíjet výstavbu větrných elektráren v lokalitách, kde nehrozí střet s ochranou přírody – abychom nemuseli levnou elektřinu jen dovážet, ale disponovali ještě levnější z vlastních zdrojů a v dostatečném množství.

Týdny pro krajinu

Letní a zčásti i podzimní měsíce se již tradičně nesly v duchu dobrovolničení v terénu. Již po 27. jsme se zapojili do prací napříč celou republikou, od severní Moravy až po Šumavu. Týdnů pro krajinu se zúčastnila více než stovka lidí. Odpracovali bezmála 3 500 hodin, pokosili a shrabali na 7,4 hektaru luk, vytvořili nebo opravili desítky hrází v rašeliništích a podmáčených lesích a postavili ochranu před zvěří kolem téměř tří stovek stromů. Tím ale práce nekončily. Kde bylo potřeba, prořezávaly se invazivní křoviny, sbíraly odpadky, tvořily přehrádky pro zadržení vody nebo budovaly plazníky. Všem, kteří na Týdny pro krajinu přispěli – ať už finančním darem, nebo časem stráveným prací v přírodě, velmi děkujeme!

VAŠE PŘÍBĚHY

Impuls vyjet na Týdny pro krajinu mi dala moje maminka, která má k přírodě také velmi blízko. Procházela krizí – bylo jí líto, jak ubližujeme zvířatům a živým organismům – a mě napadlo, že dobrým lékem by mohlo být to, že společně přiložíme aspoň trochu ruku k dílu a budeme se podílet na obnově původních přírodních systémů. A protože jsme obě z jižních Čech, byla pro nás napoprvé ideální Šumava.

Během týdne jsme spolu s ostatními spravovali hráže na rašeliništích nebo jsme prokopávali drobné postranní kanálky, které odvádí vodu, buď aby zavodňovaly louky, nebo aby byla voda přesměrována z umělých náhonů do původních koryt.

Myslím si, že si tu navíc každý posune vlastní limity. Za ten týden mi začalo být trochu jedno, že se válím na zemi, jsem špinavá a prodírám se neprostupným houštím. To se mi líbí. A také jsem chtěla být v krajině, někde v divočině, protože jinak trávím kvůli práci hodně času u počítače.

Veronika Kyrianová

DORT

Nechyběli jsme ani na zářijovém festivalu dobrovolnictví DORT pořádaném Hnutím Brontosaurus v Telči. Lesní expert Jan Skalík přednášel a debatoval se zúčastněnými o budoucnosti národních parků a představil i naši novou kampaň Divočina nabeton.

Povodně v Karlovicích

Aktivně jsme se s našimi dobrovolnicemi a dobrovolníky zapojili do likvidace následků povodní, které zasáhly Českou republiku v půlce září. Necelá stovka lidí pomáhala pod vedením místního koordinátora Hnutí DUHA Jeseníky Iva Dokoupila v obci Karlovice na Bruntálsku. Děkujeme za podporu!

Exkurze do divočiny

Již pětadvacet úspěšných ročníků mají za sebou poznávací a zážitkové exkurze do divočiny pořádané Hnutím DUHA. Ani letos proto nesměly chybět mezi našimi akcemi pro širokou veřejnost. Pod vedením odborných průvodců jsme zamířili tradičně do šumavských horských smrčín a letos podruhé rovněž do divokých lesů v jiných místech Česka: do národního parku České Švýcarsko, postiženého před dvěma lety velkým požárem, na Křivoklátsko, kde má vzniknout nový český národní park, a do rezervace Jizerskohorské bučiny s unikátními bukovými lesy na skalnatých svazích Jizerských hor. Exkurze byly i letos příležitostí zblízka poznat a zažít, jak se vyvíjí les ponechaný přírodě, a porozumět, v čem tkví jeho hodnota. Pokud vás naše exkurze zaujaly, můžete pomalu na webu www.hnutiduha.cz/exkurze vyhlížet nabídku na příští ročník, která by se měla objevit během zimy.

Na Týdny pro krajinu jsem se přihlásila, protože mě zajímá reálný dopad klimatické změny na českou krajinu a možnosti, které jako jednotlivci i společnost máme pro její mitigaci. Navíc lokace, kde se Týdny odehrávají, jsou jedinečná, běžně nedostupná místa, která se díky nám i organizátorům mění v malé ostrůvky příjemného spolubytí.

Zuzana Pavloňová

Na Dobrodružném statku hostíme Týdny pro krajinu už druhým rokem. Je to skvělá příležitost, jak potkat nové lidi, kteří mají zájem o ochranu přírody. Snažíme se jim přiblížit, jak fungujeme v rámci ekologického zemědělství a jak pěstujeme zeleninu. Povídáme si o běžných strastech a radostech.

Marek Pohořal

KAM S NÍM ANEB MÉNĚ KOMUNÁLNÍHO ODPADU V „DOBROMYSLICÍCH“

NENÍ TO TAK DLOUHO, KDY SE V MÉDIÍCH ZAČAL SKLOŇOVAT KONEC SKLÁDKOVÁNÍ KOMUNÁLNÍCH ODPADŮ. MŮŽE SE ZDÁT, ŽE ROK 2030 JE JEŠTĚ DALEKO, ALE OPAK JE PRAVDOU. ZÁKONY, PODLE KTERÝCH SE ŘÍDÍ I V DOBROMYSLICÍCH, POŽADUJÍ, ABY SE OBCE ZAČALY OD SVOZU KOMUNÁLNÍHO ODPADU NA SKLÁDKU ODVRACET CO NEJDŘÍVE. STAROSTKA ZMÍNĚNÉ OBCE SI TYTO CÍLE DALA I DO PŘEDVOLEBNÍCH SLIBŮ A DŮSLEDNĚ PRACUJE NA JEJICH ZDÁRNÉM NAPLNĚNÍ KE SPOKOJENOSTI MÍSTNÍCH. PŘÍPADOVOU STUDII ZPRACOVALA AGENTURA ENVIROSTYL, KTERÁ JE OD ROKU 2022 SOUČÁSTÍ Hnutí DUHA.

Nejdříve si představme Dobromyslice. Jedná se o běžnou obec v Moravskoslezském kraji o rozloze 15 km², v níž žije okolo 1 500 lidí. Název obce je fiktivní, ale všechna ostatní fakta jsou reálná a popisují skutečnou situaci jedné moravské obce.

Dobromyslice chtěly problematiku odpadů prozkoumat opravdu do hloubky a najít cestu ze své zdánlivě neřešitelné situace. Proto si obec v roce 2023 objednala u Envirostylu analýzu odpadu včetně fyzického rozboru vzorku z popelnic. Letos pak agenturu oslovila s návaznou zakázkou, v rámci které obci pomáháme navržené kroky zrealizovat, a tím naplnit závazky slíbené občanům.

Abychom v Envirostylu nastavili systém svozu, ale i plateb za odpad co nejlépe, zpracovali jsme v Dobromyslicích detailní audit nakládání s odpady. Z obecní odpadové evidence i přímého rozboru obsahu popelnic jsme získali klíčové informace pro nastavení nového systému. Co jsme mimo jiné zjistili?

- Dobromysličtí nadprůměrně dobře třídí plasty: 23,4 kg plastů na osobu ročně končí ve žlutých kontejnerech (u podobně velkých obcí v ČR je průměr jen 20,9 kg). V popelnicích na směsný odpad ovšem nacházíme dalších 19 kg na osobu.
- Zajímavá je situace u papíru: do popelnic lidé vyhodí jen 4,6 kg papíru na osobu za rok, zatímco do modrých kontejnerů 8 kg. Jenže celostátní průměr v podobně velkých obcích činí dohromady 15,9 kg. Z toho vyplývá, že poměrně velké množství papíru, který by bylo možné vytrídít, se pravděpodobně spálí v kamnech.

Jak dál?

Když se na to podíváme řečí peněz, zjistíme, že v roce 2022 stál svoz odpadů v Dobromyslicích 1 157 Kč na osobu. Z obecní kasy se přitom za každého občana doplácelo 372 korun. Od roku 2025

se náklady ještě zvednou a budou růst až do roku 2030. Navíc obcím, které už v roce 2025 nezajistí vytrídění alespoň 60 % odpadů, hrozí pokuty až 200 000 korun ročně. A o takové peníze obecní rozpočet nechce připravit nikdo.

Už v následujícím roce bude tedy klíčové, aby občané v Dobromyslicích třídili více odpadů než dosud. Pomoci jim v tom chce samotná obec. Ve spolupráci s Envirostylem nyní připravuje žádost o dotaci, díky které lidé získají nádoby na třídění odpadu přímo domů. Nebudou pak muset chodit ke kontejnerům, ale sběr bude probíhat podobně jako u klasických popelnic. Nezatíží se tak obecní rozpočet, a ještě obec předejde hrozícím sankcím. Dále v Dobromyslicích plánují nakoupit nádoby na čistý popel z domácích topenišť, za jehož ukládání na skládky by měla být

nižší cena. A třídění bude pro všechny pohodlnější.

Současně s novými nádobami se přejde i na jiný způsob platby podle skutečného množství vyprodukovaného směsného komunálního odpadu. Díky tomu bude každý moci zásadně ovlivnit, kolik za odpad zaplatí. Kdo naplní popelnicu více, ten bude i více platit. Tento systém považujeme za spravedlivý a motivační zároveň. Když totiž poctivě vytrídíte recyklovatelné materiály, směsný odpadkový koš se vám tolik nezaplní. A za odpad, který nevznikne, nemusíme platit. Lidé, kteří budou důsledně třídít, si tímto způsobem výrazně zlevní poplatky za svoz odpadu.

Podle výsledků analýzy lze předpokládat, že se průměrné množství odpadu na osobu a rok vejde do 720 litrů. Starostka Dobromyslic chce na jednání obecního zastupitelstva prosadit, aby se platba za odpad vypočítávala právě podle objemu. Cena by byla stanovena na jednu korunu za každý litr odpadu. Držme tedy Dobromyslickým palce, ať jejich obec i nadále vzkvétá za moudré podpory paní starostky a obecního zastupitelstva.

Narážíte i ve své obci na podobná úskalí jako v Dobromyslicích a nevíte, jak z toho ven? Zavolejte nám na telefonní číslo 731 949 758 nebo napište na adresu info@envirostyl.cz. V Envirostylu, který je od roku 2022 součástí Hnutí DUHA, podporujeme obce na jejich cestě ke zlepšení odpadového hospodaření. Zpracujeme plán odpadového hospodářství, pomůžeme vám s tvorbou odpadové vyhlášky a navrhne konkrétní postupy vedoucí ke snížení množství odpadu v obci. Firmám nabízíme vzdělávání zaměstnanců k podpoře udržitelnosti a ozeelenění firmy – to vše s garancí odborníků Hnutí DUHA. Zpracujeme detailní audit úřadů a firem, navrhne postupy k ekologičtějšímu provozu a úspěšným absolventům vydáme certifikát Zero Waste Hero. Kompletní nabídku i inspirující články najdete na internetových stránkách www.envirostyl.cz.

ÚSMĚV V TELEFONU NEVIDÍTE, ALE PŘESTO HO VNÍMÁTE

EVA PERNICOVÁ PRACUJE V Hnutí DUHA OD JARA TOHOTO ROKU JAKO TISKOVÁ MLUVČÍ. Z RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ NASKOČILA ROVNÝMA NOHAMA DO ORGANIZACE, KTERÁ JE POŘÁD V JEDNOM KOLE. TU KOMUNIKUJE S MINISTREM, TU S REPORTÉRKOU VELKÉHO MÉDIA NEBO ZASE S ODBORNÍKY Z AKADEMICKÉHO PROSTŘEDÍ. PŘEČTĚTE SI, JAK SE JÍ TU S NÁMI PRACUJE A S JAKÝMI VÝZVAMI SE UŽ SETKALA.

Popíšeš mi svůj klasický pracovní den?

Můj pracovní den začíná obvykle dětmi. Snídaně, připravit svačinu, vypravit do školky a do školy. Jelikož miluju freshe, naše tichá rána se prolínají s hučením odšťavňovače a lisováním všemožné zeleniny a ovoce.

Pak už usedám k počítači a první pohled věnuji monitoringu médií a zjišťování, kde a jak se o nás v denním tisku píše. Pokud je potřeba na některé zveřejněné články reagovat nebo upozornit na nepřesnosti, dávám si to do diáře jako svůj první úkol.

Třeba takové pondělí je tzv. den porad. Zahrnuje poradu s týmem a komunikační poradu o aktuálním dění a činnostech, které se následující týden až dva budou odehrávat. Na to navazuje ještě operativní call a pak už je to klasická agenda, která mi náleží: chystání tiskových zpráv v součinnosti s kolegy, kteří mi poskytují informace, nebo komunikace s médii a příprava reakcí na zaslané dotazy. Pod mou agendu spadá obsah sociální sítě LinkedIn, kam pravidelně vkládám aktuální informace nebo posty s odkazy na média, která naše informace převzala.

Jaké to je, dennodenně komunikovat s velkými médii?

Mám zodpovědnost za budování značky Hnutí DUHA a snažím se o dobré vztahy s médii. Těší mě, že jejich zájem je poměrně značný. Často se na nás ale obracejí také třeba

vysoké školy a studenti. Zkrátka každý den není pro tiskovou mluvčí stejný. Nikdy nevíte, co na vás ráno vyskočí. Je to pozice operativních činností a případné pohotovosti se

snahou posouvat věci dopředu a včas. Potřebujete rychle přemýšlet, využívat kreativitu a případný stres nechat nejlépe doma.

Co tě zaměstnávalo v poslední době?

Během léta se konala pracovní-vzdělávací akce Týdny pro krajinu, kterou Hnutí DUHA pořádá již 27 let. Letos proběhlo osm turnusů a u každého vyšla tisková zpráva včetně fotografií, která se následně zasílala regionálním médiím. Takže letní období bylo převážně věnováno této tradiční akci.

A jen co skončily letní prázdniny, dorazily povodně. S povodněmi se mi pracovní den diametrálně změnil. Místo klidného rána jsem už z postele otevírala monitoring médií, kde na mě vyskočily desítky článků, bohužel ne úplně nejhezčích. Mediální kritika naší organizace se objevila ihned po kritickém víkendu, kdy oblast Moravskoslezského kraje zasáhly ničivé povodně. V ten okamžik pro mě nastala práce 24/7. Sledovala jsem všechna média a přemýšlela, jak se k situaci postavíme a co vše bude potřeba, abychom s maximálním úsilím dostatečně vysvětlili, že za zničené domovy a lidské životy neneseme vinu. První dny byly skutečně velmi náročné, probíhalo nespočetné množství porad s kroky komunikační strategie.

S postupem času zveřejňovala některá média sdělení v širším kontextu, kde vzala v potaz složitost případu. Rovněž se začala

zabývat tématem, zda jsou efektivnější přehrad, nebo přírodě blízká opatření. A později se případu začala intenzivně věnovat i velká média, která pomohla k tomu, že řada lidí názor přehodnotila a pochopila, že se naše organizace stala v této kauze spíše obětí než beránkem.

Jaký z toho máš dnes pocit?

Vnímám, že se nám podařilo celou věc ustát a společně s týmem dokázat věci posunout, připravit všechny detailní informace a být dostatečně v kontaktu s médii. Jsem za tuto součinnost vděčná a vážím si veškeré aktivity krizového týmu, se kterým jsme této kauze věnovali maximální množství času.

Co tě na práci tiskové mluvčí nejvíc baví?

Když jsem byla malá holka, moje babička mi řekla: „Buď budeš miss, nebo mluvčí.“ Na miss jsem se nikdy nepřihlásila, zato jsem si díky studiím našla cestu do světa marketingu a komunikace. Pracovala jsem jako mluvčí ve státním sektoru a poté jsem si prošla pozicemi marketingu a komunikace i v sektoru soukromém. Na rodičovské dovolené s druhým synem jsem se snažila pracovat, abych úplně nevypadla z aktuálního dění a nenechala usnout své zkušenosti a kreativitu. Měla jsem celkem jasnou představu, že chci využít své zkušenosti převážně tam, kde to pro mě bude mít smysl. A to se mi myslím povedlo. Nemohla bych mluvit za společnost, se kterou nesouzním. Chci využívat kreativitu a přinášet nápady, které by mohly věci posunovat dopředu. Zkrátka potřebuji akci.

Je ve tvé agendě i něco, bez čeho by ses naopak ráda obešla?

Když nad tím tak přemýšlím, moje agenda je pestrá a kreativní. A to přesně potřebuji: mít prostor něco tvořit a zároveň budovat dobré PR. Přestože je toho někdy opravdu hodně a já mám pak problém počítat svou pracovní dobu, není asi nic, bez čeho bych se obešla. V pozici mluvčí potřebujete komunikovat napříč organizací, musíte informace zjišťovat

a zpracovat. Od kolegů mám vždy včas dostatek kvalitních a detailních podkladů a já jim za jejich spolupráci velmi děkuji.

Zároveň za sebou musíte mít tým, aby vám připravil grafické podklady, nebo být v součinnosti s lidmi, kteří pracují na obsahu v rámci sociálních sítí. Potřebujete být v kontaktu s médii. A je důležité, jaké vztahy si se všemi vybudujete. Nemůžete být nepřijemní na novináře jen proto, že jste se špatně vyspali. I když během telefonátu úsměv nevidíte, dokážete ho vnímat. Musíte se snažit být za všech okolností asertivní a vstřícní. Myslím si, že je to klíč k tomu, aby spolu obě strany komunikovaly na přátelské úrovni, přestože se nikdy neviděly. A toho se držím.

V čem vidíš největší hodnotu Hnutí DUHA pro naši společnost?

Hnutí DUHA je jedna z největších ekologických organizací v České republice od roku 1989. Má za sebou velké množství úspěšné práce a povedlo se díky ní udělat řadu změn napříč okruhy životního prostředí, zemědělství či lesů. A to je pro mě velký důvod, proč být její součástí. Komunikovat témata, která jsou pro naši společnost a životní prostředí důležitá.

Tvým denním chlebem v práci je komunikace s mnoha lidmi. Potřebuješ po práci vypnout a s nikým nemluvit, nebo v pohodě komunikuješ dál?

Po práci na mě čekají dvě děti. I kdybych si přála někdy nemluvit a jen tak být, není to možné. Všechny maminky by jistě souhlasily, že po příchodu z práce jim začíná další šichta v podobě úkolů, her a domácích prací. Pravda je, že pracující maminky se potřebují naučit věci vyvažovat a věnovat čas i samy sobě. Je to někdy pekelně složité, ale musíme si uvědomit, že „vyhořet“ není ta správná cesta. Musíme najít balanc, abychom se cítily dobře. Tlak společnosti je někdy nekompromisní, ale vážně není nutné být za všech okolností nejlepší úplně ve všem.

Musím se ale přiznat, že krizovou komunikaci, která nastala v období povodní, bylo opravdu těžké vyvažovat. Stres mě dohnal a únava na sebe nenechala dlouho čekat. Potřebovala jsem pár dnů volna, vybrat si přesčasové hodiny a na chvíli se od této věci vzdálit.

Co děláš, když nepracuješ?

Věnuji se převážně rodině. Plánujeme společné akce a výlety. Bydlíme na vesnici v krásné lokalitě Moravského krasu a můj výhled do krajiny a do lesů je něco, co mi dobývá baterky. Snažím se pravidelně hledat i čas pro sebe. Většinou je to aktivní pohyb, jóga nebo wellness. Ráda cestuji a poznávám nová místa, a kdyby to šlo, cestuji pořád. V tomto trochu závidím manželovi, který často jezdí na zahraniční služební cesty.

Prozradíš nám něco, co se o tobě neví?

Jsem beran. A jak už to u beranů bývá, mám svou hlavu. Neumím dělat věci napůl. Když už se do něčeho pustím, musí to být se vším všudy a nejlépe ještě něco navíc. Správně, říkají mi perfekcionistka. Má to svou výhodu, ale má to i svou daň.

Co ti v poslední době udělalo radost?

Dělají mi radost hlavně moje děti, že jsou zdravé a spokojené. Starší syn se velmi dobře učí a je sranda, když příklad z hlavy vypočítá dřív než já. Mladší se zase výborně adaptoval ve školce a jsem velmi ráda, že ráno neprobíhají žádné scény, že se mu do školky nechce. Kromě toho si tam našel kamarádka Barunku, řekla bych takovou tu typickou školkovou lásku. A s blízcími se Vánoce pomalu začínám vnímat kouzelnou atmosférou. Starší syn už chodí s nápady, že bychom letos na stromeček mohli dát jiná světýlka, a ten mladší chce velký stromeček a dárek. Vánoční nádech se k nám letos díky nim dostavil o něco dříve. Už se na to těším!

Potvrzení o daru

Právě vy, naši dárce a dárně, jste hlavními tahouny v našem úsilí o ochranu přírody. Ukusovat pravidelně ze svého příjmu s důvěrou, že s vašimi dary budeme pracovat, jak nejlépe dokážeme, považujeme za nesmírně laskavý krok, který nikdy nebudeme brát jako samozřejmost. Děkujeme vám za to. A víte, že si dary, které nám posíláte, můžete každoročně odečíst od základu daně v daňovém přiznání?

Je to úplně jednoduché. Abyste mohli odečet využít, potřebujete, aby byl součet všech vašich darů v tomto kalendářním roce vyšší než 1 000 korun nebo aby jejich úhrnná hodnota přesáhla 2 % ze základu daně.

V lednu od nás automaticky dostanete potvrzení o daru, pokud jste nám na sebe poskytli kontakt. A to i v případě, že jste poslali nižší částku než zmiňovaných 1 000 korun. Pokud totiž přispíváte i jiným organizacím, částky se sčítají. Důležité je, abyste měli v potvrzení správné údaje. To snadno zkontrolujete nebo upravíte v dárcovské samoobsluze na adrese osobniudaje.hnutiduha.cz. Zde si můžete upravit změnu jména, e-mailové adresy nebo trvalého bydliště (případně i kontaktní adresu, pokud chcete zaslat potvrzení o daru poštou). Vyhneme se tak úpravám již vystaveného potvrzení o daru, což nám velmi ulehčí práci.

V případě, že byste si nevěděli rady nebo máte speciální požadavek, můžete nám kdykoliv napsat na e-mailovou adresu pratele@hnutiduha.cz nebo zavolat na telefonní číslo 608 283 490.

Evergreen naposledy v tištěné podobě

Je to tak. Rozhodli jsme se náš Evergreen začít vydávat pouze elektronicky. Ačkoli je to pro některé z vás naprosto přirozený a smysluplný krok, věříme, že se najdou i tací (a nebude jich málo), kterým náš tištěný časopis zpříjemňoval odpoledne s čajem nebo cestu z práce ve vlaku. Vzít do ruky papír příjemný na omak, detailně si prohlédnout fotografie a prolistovat jen tak zběžně stránkami, abychom se navnadili na čtení, měla ve zvyku řada z vás. Tak proč se s tištěným Evergreenem loučíme? A jaké další změny ho čekají?

Jedním z důvodů je samozřejmě ekologie. Přestože jsme dbali na to, aby papír splňoval naše požadavky, tedy aby byl recyklovaný a šetrně vyráběný, stále šlo o poměrně velkou spotřebu. Každé číslo jsme tiskli v nákladu pohybujícím se kolem tisíce kusů. Když si náklad vynásobíme třemi – jarním, letním a podzimním číslem, už je to slušný balík. Druhý důvod je ekonomický. Ani přes dary ze složenek od mnohých z vás, které jsme do tištěných časopisů vkládali, se bohužel nedařilo vydávání časopisu splatit.

A tak projde časopis pro dárce proměnou. Sice si ho už nebudeme moci ohmatat, ale rozhodně se s ním neloučíme. Naopak! Chystáme novinky a těšíme se na nový, svěží vítr. Na vás, kteří jste dostávali časopis do schránek, máme prosbu: ubezpečte se prosím v dárcovské samoobsluze na stránce osobniudaje.hnutiduha.cz, že máme vaši aktuální e-mailovou adresu. Další číslo magazínu vám totiž pošleme na uvedený e-mail.

Pokud byste měli jakýkoli problém, pište nám na adresu pratele@hnutiduha.cz nebo se nám ozvěte na telefonní číslo 608 283 490. Děkujeme.

Pomáháme obcím i firmám najít cestu k udržitelnosti. Ekologicky a výhodně.

ENVIROSTYL

s odbornou garancí Hnutí DUHA

CO NABÍZÍME OBCÍM

Zpracujeme analýzu vašeho odpadového hospodářství.

Ve spolupráci s vámi připravíme plán odpadového hospodářství přesně na míru vaší obci.

Rádi zkonzultujeme otázky i výzvy v odpadovém hospodářství, které se vás dotýkají.

Vypracujeme vyjádření či oponentury k návrhům POH třetích stran, abyste se rozhodli na základě komplexních informací.

CO NABÍZÍME FIRMÁM

Provedeme environmentální audit fungování vaší firmy a najdeme místa, kde můžete ulevit planetě i nákladům.

Provedeme vás procesem Zero Waste Hero certifikace, na jehož konci získáte osvědčení, že jste na správné cestě.

Zajistíme vzdělávání zaměstnanců v oblasti zero waste, odpadů, ochrany klimatu a energetiky či péče o rozmanitost lesů i naší krajiny. Školení a workshopy vedou experti a expertky Hnutí DUHA.

Ivo Kropáček

Expert s dvacetiletou zkušeností v oboru nakládání s odpady. Sleduje a ovlivňuje českou i evropskou legislativu a podporuje obce, aby snižovaly množství odpadu a s tím spojené náklady.

Pomůžeme vám k udržitelnější budoucnosti.
Teď už jen stačí, abyste se nám ozvali.

info@envirostyl.cz
+420 731 949 758
www.envirostyl.cz

Pomoci udržitelnosti můžete i tak, že o Envirostylu řeknete svým kolegům a kolegyním a oslovíte také vedení firmy, instituce či svého úřadu.

Poslední šance!

Směs pro les je balíček 30 karet se zábavnými aktivitami do lesa, stromovým pexesem a stopovacím průvodcem. Kupte dětem smysluplný dárek.

